

Sari Sarkomaa kok ym.

Kirjallinen kysymys yksityisessä terveydenhuollossa tehtävien koronavirustestien ja vasta-ainetestien korvaamisesta sairausvakuutuksesta ja osana työnantajan järjestämää työterveyshuollon sairaanhoitoa

Eduskunnan puhemiehelle

Koronavirus (COVID-19) on luokiteltu yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi. Tartuntatautilain (1227/2016) mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi määrätä eristykseen tai karanteeniin yleisvaaralliseen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäiltyyn tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön.

Kuten muissa Euroopan maissa, myös Suomessa terveydenhuollon tavoitteena on pyrkiä hillitsemään uuden koronaviruksen aiheuttaman taudin (COVID-19) leviämistä ja lieventää sen seurauksia sekä suojata haavoittuvia potilasryhmiä (yli 70-vuotiaat ja perussairaat). Siksi on tärkeää pyrkiä löytämään vakavien, sairaalahoitoa vaativien tapauksien lisäksi myös lieväoireisia tapauksia etenkin hoitohenkilökunnan parista. (THL:n toimenpideohje epäiltäessä koronaviruksen COVID-19 aiheuttamaa infektiota). COVID-19-näyte otetaan lääkärin lähetteen perusteella konsultoiden tarvittaessa infektiolääkärinä.

Koska sairaanhoitovakuutus korvaa vakuutetulle yksityisestä terveydenhuollosta aiheutuneita tarpeellisia kustannuksia, mm. lääkärin tai hammaslääkärin määräämiä tutkimuksia, on noussut esille tarve korvata sairausvakuutuksesta myös yksityisessä terveydenhuollossa tehtyjä koronavirustutkimuksia.

Koronaviruksen (COVID-19) epäilyn näytteenoton kriteerien mukaan terveydenhuollon ammatillaisen tulee ensin potilasta haastatteleamalla selvittää tarkat altistumis- ja oiretiedot sekä arvioida, täyttyvätkö diagnostiset kriteerit. THL päivittää ajantasaisesti näytteenoton kriteereitä.

Tällä hetkellä COVID-19-tutkimuksia tehdään ensisijaisesti sairaalan päivystykseen hakeutuneille tai lähetetyille potilaille, joilla on sairaalahoitoa vaativa hengitystieinfektio ja joilla epäillään keuhkokuumetta, jonka aiheuttaja ei ole ilmeinen. Toiseksi tutkimuksia tehdään terveyden- ja sosiaalihuollon toiminnan kannalta kriittiseen hoitohenkilökuntaan kuuluvalla, jos työntekijällä on akuutin hengitystieinfektion oireita (kuume, yskä ja/tai hengenahdistus). Kolmanneksi COVID-19-tutkimuksia tehdään, kun hoitolaitoksessa epäillään hengitystieinfektioepidemiaa ja aiheuttajamikrobi on epäselvä. Lisäksi COVID-19-tutkimuksia voidaan tehdä epidemiologisen tilanteen ja voimavarojen salliessa kontaktijäljityksen yhteydessä sekä hoitavan lääkärin harkinnan mukaan. COVID-19-tutkimuksia voidaan tehdä myös hoitavan lääkärin harkinnan mukaan

Kirjallinen kysymys KK 276/2020 vp

iäkkäille henkilöille (yli 70-vuotiaat), joilla on akuutin hengitystieinfektion oireita, erityisesti jos heillä on perussairauksia ja he ovat kotihoidon palvelujen piirissä.

Tällä hetkellä Helsingissä, Turussa, Tampereella, Oulussa ja THL:lla sekä usealla yksityisen sektorin toimijalla on käytössä spesifinen laboratoriotesti uuden koronaviruksen osoittamiseksi epäilytapauksista. Primääridiagnostiikka tehdään Helsingissä (HUSLAB), Turussa (TYKS Kliininen mikrobiologia), Tampereella (Fimlab), Oulussa (NordLab), SYNLABissa sekä THL:lla. Testimahdollisuus on myös Kuopiossa (ISLAB), Seinäjoella, Mikkelissä ja Joensuussa.

Kelassa on valmistelu koronavirustestin (6466 -CV19NhO -COVID-19-koronavirus, nukleiinihappo) ja uusien koronan virusvasta-ainetutkimuksien korvaamista sairausvakuutuksesta.

Kuntaliiton laboratorionimikkeistöön on lisätty tutkimukset koronavirusvasta-aineille 7.4.2020. Vasta-ainetesti on pikatesti, joka voidaan seerumin lisäksi tehdä myös plasmasta ja kokoverestä (S-CV19Ab, P-CV19Ab ja B-CV19Ab). Vasta-ainetestillä voidaan selvittää, onko henkilö jo sairastanut koronaviruksen. Samoin voidaan testata, miten suurella osalla väestöä voi olla immunitettiin koronavirusta vastaan. Testillä pystytään löytämään myös nekin henkilöt, jotka ovat selvinneet tartunnasta oireetta. Vasta-ainetesti on osa hoitoa, ja testillä voidaan varmistaa henkilön olevan terve ja työkykyinen.

COVID-19-tutkimus voitaisiin korvata lääkärin etäkonsultaation jälkeen ja määräykseen perustuen THL:n määrittelemien näytteenotokriteerien perusteella. Palveluntuottaja tallentaisi tiedot normaalien käytäntöjen mukaisesti omaan potilastietojärjestelmäänsä, jonka kautta tiedot siirtyvät Kanta-palveluihin. Kanta-palvelujen avulla tiedot ovat ajantasaisesti sekä kansalaisten että muiden terveydenhuollon toimijoiden käytettävissä.

Covid-19-taudin diagnoosi- ja laboratoriotiedot toimitetaan Kanta-palvelujen avulla myös Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen käyttöön. Tämä toteutetaan THL:n toimeksiannosta tietoaustan kautta, jolloin yksilöiden tiedot pseudonymisoidaan.

Yksityisen terveydenhuollon testauskapasiteetin lisäys helpottaisi julkisen terveydenhuollon tilannetta, kun testauksen kokonaiskapasiteetti kasvaa ja korvattavuuden edellytykset täyttävästä koronavirustestistä on mahdollista saada korvausta sairausvakuutuksesta.

Sairausvakuutuslain 2 luvun 3 §:n mukaan vakuutetulla on oikeus saada tässä laissa erikseen säädetyn omavastuuosuuden ylittävältä osalta korvausta tarpeellisista sairaanhoidon kustannuksista sekä raskauden ja synnytyksen aiheuttamista tarpeellisista kustannuksista.

Vakuutetulle sairaanhoidosta aiheutuneet kustannukset korvataan siltä osin kuin hoito tarpeettomia kustannuksia välttämällä, vakuutetun terveydentilaa kuitenkaan vaarantamatta, olisi tullut vakuutetulle maksamaan.

Valtioneuvoston asetuksessa 1336/2004 on säädetty korvaustaksojen perusteista, ja laboratoriotutkimusten taksoja vahvistettaessa perusteena käytetään enintään 577,73 euron määrää tutkimukselta. Patologian alaan kuuluvien laboratoriotutkimusten näytteenotto korvataan lääkärin-

Kirjallinen kysymys KK 276/2020 vp

palkkiotaksan tai hammaslääkärinpalkkiotaksan mukaan. Muissa näytteenottoa vaativissa tutkimuksissa näytteenotto sisältyy tutkimuksen taksaan.

Sairausvakuutuslain 3 luvun 6 §:n mukaan Kansaneläkelaitos vahvistaa luettelon lääkärin- ja hammaslääkärin palkkioiden sekä tutkimuksen ja hoidon toimenpiteistä ja niiden korvaustaksoista. Korvaustaksojen perusteista ja enimmäismääristä on säädetty valtioneuvoston asetuksella (1336/2004). Korvaustaksojen perusteiden ja vahvistettujen taksojen tulee perustua tutkimus- ja hoitotoimenpiteen laatuun, sen vaatimaan työhön ja aiheuttamaan kustannukseen, korvattavan palvelun hoidolliseen arvoon ja korvauksiin käytettävissä oleviin varoihin.

Tartuntatautilain mukaan valtio voi osallistua tartuntatautien torjunnassa tarvittavan valmiuden ylläpitämisen ja terveydenhuollon erityistilanteiden hoidon kustannuksiin siten kuin terveydenhuoltolain 38 §:ssä säädetään. Sen mukaan valtio voi osallistua terveydenhuollossa tarvittavan valmiuden ylläpitämiseen ja erityistilanteiden hoitamiseen rahoittamalla sellaista toimintaa, jonka korvaaminen valtion varoista on erityisesti syystä tarkoituksenmukaista. Toimintaa varten sosiaali- ja terveysministeriö voi nimetä ja valtuuttaa valtakunnallisia toimijoita.

Sairausvakuutuksen tavoitteena on täydentää julkista terveydenhuoltoa. Sairaanhoidovakuutuksesta korvattava lääketieteellinen hoito noudattaa kansallista palveluvalikoimaa ja tehtäviä hoitavat terveydenhuollon ammattihenkilöt, joilla on lupa toimia terveydenhuollossa. Yksityisessä terveydenhuollossa noudatetaan viranomaismääräyksiä samalla tavalla kuin julkisessa terveydenhuollossa.

Koronavirustutkimus (6466 -CV19NhO -COVID-19-koronavirus, nukleiinihappo) on erikoistutkimus, joka vaatii myös yksityisessä terveydenhuollossa erityisjärjestelyjä ja jossa näytteen ottavat työntekijät pukeutuvat suojarusteisiin. Koronavirustutkimuksen hinnoittelussa on huomioitu erityisjärjestelyiden lisäksi koko testausprosessi: näytteenotto, logistiikka, laboratoriotutkimus sekä tutkimustulosten ilmoittaminen asiakkaalle ja viranomaisille.

Yksityisen terveydenhuollon tulee ilmoittaa positiiviset tulokset asiakkaan sairaanhoitopiiriin tai erityisvastuualueen infektiolääkärille, tartuntatautirekisteriin ja muille asianomaisille viranomaisille.

Yksityisessä terveydenhuollossa koronavirustestauksen kustannukset ovat tällä hetkellä 189—249 euron välillä, lisäksi asiakkaalta peritään etälääkärikäyntimaksu. Yksityinen terveydenhuolto käynnistää vasta-ainetestit huhtikuussa 2020. Testiin pääsee lääkärin läheteellä ja testi tulee maksamaan arviolta 50—100 euroa.

Julkisessa terveydenhuollossa koronavirustutkimuksen 6466 -CV19NhO -COVID-19-koronavirus, nukleiinihappo tutkimuksen kustannukset ovat 150 euroa/tutkimus ja koronavirusvasta-ainetutkimusten (pikatesti) kustannus on 20,00 euroa. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri ottaa käyttöön vasta-ainetestin myös huhtikuun aikana.

Koska näytteenottoa vaativissa tutkimuksissa näytteenotto sisältyy tutkimuksen taksaan ja koronavirustutkimus vaatii erityisjärjestelyjä, on valmistelussa esitetty tutkimuksen 6466 -CV19NhO -COVID-19-koronavirus, nukleiinihappo korvaustaksaksi 102,00 euroa ja koronavirusvasta-

Kirjallinen kysymys KK 276/2020 vp

ainetutkimuksen taksaksi 15,00 euroa tutkimukselta. Vasta-ainetesti voidaan seerumin lisäksi tehdä myös plasmasta ja kokoverestä (S-CV19Ab, P-CV19Ab ja B-CV19Ab). Koronavirusvasta-aineiden IgA, IgG ja IgM vasta-aineet korvattaisiin 5 euron korvaustaksalla.

Valmistelussa on arvioitu, että sairaanhoitovakuutuksesta tulisi korvata normaalia korkeampi korvaustaso sekä koronavirustutkimuksen että vasta-ainetutkimuksen kustannuksista, jotta tutkimus voidaan vakavassa epidemiatilanteessa tehdä kaikille sitä tarvitseville lääkärin määräyksestä THL:n suosittelemien kriteerien perusteella. Normaalia korkeammalla korvaustasolla varmistetaan, että potilaan taloudellinen asema ei ole esteenä testaamiselle. Korvaamisen edellytyksenä on jo edellä mainittu tartuntatautirekisteriin ilmoittaminen sekä tartuntatautiketjujen jäljittäminen, kuten julkinen terveydenhuolto on asiassa ohjeistanut.

Koronavirusaltistuneiden tai koronavirusepäilyjen terveydenhuoltoon tekemät matkat korvataan sairausvakuutuksesta. Jos koronavirustutkimus voidaan korvata sairausvakuutuksesta, korvataan vakuutetulle myös matkakustannukset omavastuun ylittävältä määrältä.

Tutkimuksista voidaan maksaa korvaus myös suorakorvausmenettelyllä. Suorakorvausmenettely edellyttää sopimusta Kelan kanssa.

Koronavirustestien ja vasta-ainetestien korvaaminen sairausvakuutuksesta nostaisi sairausvakuutuksesta maksettavia korvauksia.

Kelan mukaan korvattavuus on mahdollista saada voimaan takautuen esim. 1.3.2020 alkaen tai myöhemmin sovittavasta ajankohdasta, mikäli tutkimukset katsotaan sairausvakuutuksesta korvattavaksi.

Sairausvakuutuslain perusteella korvataan hyvää työterveyshuoltokäytäntöä (SVL 13 luku 3 §). Covid-19-virus on määritelty yleisvaaralliseksi tartuntataudiksi. Viruksen, tartuntataudin torjuntatyön järjestämiseen ja toteuttamiseen sekä sen suunnitteluun, ohjaukseen, seurantaan ja valvontaan noudatetaan tartuntatautilakia.

Tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden ukaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta.

Työterveyshuoltolaissa on säädetty työnantajan velvollisuudesta järjestää työterveyshuolto sekä työterveyshuollon sisällöstä ja toteuttamisesta. Työnantajan on kustannuksellaan järjestettävä työterveyshuolto työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä työntekijöiden turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Työnantaja voi 12 §:ssä tarkoitettujen palvelujen lisäksi järjestää työntekijöille sairaanhoito- ja muita terveydenhuoltopalveluja. Työnantajan järjestäessä vapaaehtoista sairaanhoitoa, hän myös määrittelee sen sisällön ja laajuuden.

Työnantajan ja työterveyshuollon palvelujen tuottajan tulee tehdä työterveyshuollon järjestämisestä kirjallinen sopimus, josta ilmenee työterveyshuollon yleiset järjestelyt sekä palvelujen sisältö ja laajuus. Olosuhteiden olennaisesti muuttuessa sopimusta on tarkistettava. Sopimukseen

Kirjallinen kysymys KK 276/2020 vp

määritellään myös sairaanhoidon sisältö ml. tutkimukset. Kaikilla työnantajilla ei ole sairaanhoitoa järjestetty ja osalla sisällön ja laajuuden osalta rajoitetusti.

Mikäli koronavirustestejä sovitaan tehtäväksi työterveyshuollossa, tulee työnantajan ja työterveyshuollon palveluntuottajan sopia siitä kirjallisesti. Työnantajalla tulee olla tällöin tiedossa se, että sairaanhoidon enimmäismäärä tulee ylittymään testejä ottaessa. Testin hinta on arviolta tällä hetkellä noin 195—249 euroa. Työterveyshuollossa on juuri säädetty korvausten uudelleen kohdentamisesta, joka tuli voimaan 2020. Sen mukaan sairaanhoidon korvausosuutta on pienennetty aiemmasta. Tavoitteena on, että työterveyshuolto keskittyy yhä enemmän ennaltaehkäisevään toimintaan. Vuonna 2020 korvausuudistuksen tullessa voimaan sairaanhoidon kustannusten korvaamisen enimmäismäärä on 164,99 euroa/henkilö/vuosi, mistä enimmillään korvataan 84,72 euroa/henkilö/vuosi, mikäli yhteisestä työterveyshuollon työntekijäkohtaisesta enimmäismäärästä jää jäljelle.

Työnantajan ja työterveyshuollon palveluntuottajan niin sopiessa testejä voidaan korvata Kelasta osana työnantajan järjestämän työterveyshuollon sairaanhoitoa tilikaudesta 2020 lähtien tarvittavan ajan. Korvauksen määrä riippuu kuitenkin muiden tilikaudella korvattavien kustannusten osuudesta.

Testien korvaaminen edellyttää lisärahoitusta sairausvakuutukseen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Aikooko hallitus laajentaa Kelan ehdotuksen mukaisesti sairaanhoitovakuutuksen korvaamaan yksityisen sektorin tekemät koronavirustutkimukset ml. koronavirus- ja vasta-ainetestit ja

aikooko hallitus laajentaa Kelan ehdotuksen mukaisesti sairaanhoitovakuutuksen korvaamaan osana työnantajan järjestämää työterveyshuollon sairaanhoitoa tehtävät koronavirustutkimukset ml. koronavirus- ja vasta-ainetestit?

Helsingissä 9.4.2020

Sari Sarkomaa kok
Pauli Kiuru kok
Sinuhe Wallinheimo kok
Mia Laiho kok
Heikki Vestman kok
Jukka Kopra kok
Elina Lepomäki kok
Marko Kilpi kok
Paula Risikko kok
Anna-Kaisa Ikonen kok
Wille Rydman kok